

ЧЕРВОНА КНИГА

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Червона книга

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Red Data Book

of Ivano-Frankivsk Region

Animals

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
Управління екології та природних ресурсів
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
БОВШІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ДТЕК»
ГАЛИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК
ГРОМАДСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕКО-ГАЛИЧ»

Червона книга

Івано-Франківської області

Тваринний світ

Наукові редактори

кандидат біологічних наук **І. В. Скільський,**
В. В. Бучко

Чернівці
Видавництво «Друк Арт»
2019

IVANO-FRANKIVSK REGIONAL STATE ADMINISTRATION
Department of Ecology and Natural Resources
IVANO-FRANKIVSK REGIONAL COUNCIL
BOVSHIV VILLAGE COUNCIL
DTEK LIMITED LIABILITY COMPANY
HALYCH NATIONAL PARK
«ECO-HALYCH» COMMUNITY ORGANIZATION FOR ECOLOGY

Red Data Book

of Ivano-Frankivsk Region

Animals

Edited by
I. V. Skilsky, PhD
V. V. Buchko

Chernivtsi
Druk Art
2019

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Галицького національного природного парку*

Голова редакційної колегії *А. Д. Пліхтяк*,
начальник управління екології та природних ресурсів
Івано-Франківської обласної державної адміністрації

Члени редакційної колегії: кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *А. А. Бокотей*; кандидат біологічних наук, доцент *В. В. Бужак*; заступник директора з наукової роботи Галицького національного природного парку *В. В. Бучко*; начальник державної екологічної інспекції Карпатського округу *Р. С. Гасимов*; кандидат біологічних наук *Б. Й. Годованець*; кандидат біологічних наук, доцент *І. М. Горбань*; кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *В. М. Грищенко*; кандидат біологічних наук, доцент *І. В. Загороднюк*; кандидат географічних наук, старший науковий співробітник *В. П. Коржик*; кандидат біологічних наук, доцент *О. Ю. Мателешко*; кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник *В. Б. Різун*; кандидат біологічних наук *І. В. Скільський*; кандидат біологічних наук *Н. А. Смірнов*; доктор біологічних наук, професор *І. І. Чорней*

Червона книга Івано-Франківської області. Тваринний світ /
Ч-45 голова ред. колегії А. Д. Пліхтяк ; наук. ред. І. В. Скільський,
В. В. Бучко. – Чернівці : Друк Арт, 2019. – 448 с. (доопр. вид.).
ISBN 978-617-7465-90-3

У книзі охарактеризовано раритетну фауну Івано-Франківської області. Стосовно кожного виду тварин наведені категорія охорони, поширення, особливості біології, фактори загрози та заходи охорони. Нариси супроводжують ілюстрації.

Для співробітників наукових установ, викладачів і студентів природничих спеціальностей закладів вищої освіти, учителів біології та географії й учнів загальноосвітніх шкіл, працівників лісового господарства, екологів і краєзнавців.

УДК 591.9(477.86)+502.743

Науково-популярне видання «Червона книга Івано-Франківської області. Тваринний світ» перевидано за рахунок коштів екологічного фонду Бовшівської сільської ради та компанії ДТЕК. При підготовці книги використані матеріали, отримані в рамках виконання проекту «Збереження біологічного різноманіття в умовах ведення лісового господарства Прикарпаття» (реалізовується громадською екологічною організацією «Еко-Галич» за сприяння Посольства Фінляндії в Україні в партнерстві з Міністерством екології та природних ресурсів України, Державним природознавчим музеєм НАН України, Івано-Франківською обласною радою). Під час збору й аналізу даних використане обладнання, люб'язно надане Н. А. Смірнову організацією IDEA WILD у 2018 році. Висловлюємо щирю подяку за всебічну підтримку та сприяння депутату Івано-Франківської обласної ради VI–VII скликання, доктору історичних наук, професору С. В. Адамовичу.

Лосось дунайський

Hucho hucho (Linnaeus, 1758)

Клас Променепері риби – Actinopterygii
Ряд Лососеподібні – Salmoniformes
Родина Лососеві – Salmonidae

Регіональна категорія охорони. Вид перебуває в небезпечному стані (EN).

Поширення. Ендемік басейну Дунаю. В Україні зустрічається на Закарпатті (Тиса із притоками Тересвою, Теремлю, Рікою) та в межах Верховини й Буковини (басейн Верхнього Пруту). В Івано-Франківській області виявлений у карпатській частині, зокрема в Черемоші, Чорному Черемоші, Білому Черемоші та притоках. У гори проникає трохи вище 1000 м н. р. м.

Кадастр знахідок: с. Барвінків, с. Бистрець, с. Біла Річка, с. Буркут, с. Великий Рожин, с. Верхній Ясенів, смт Верховина, с. Голошина, с. Дземброня, с. Довгополе, с. Долішне Залуччя, с. Завалля, с. Зелене, с. Ільці, с. Красник, с. Криворівня, смт Кути, с. Попельники, с. Рибне (Кос.), с. Рівня, с. Розтоки, с. Слобідка (Кос.), с. Тюдів, с. Устеріки, с. Черемошна, с. Яблуниця (Верх.), с. Явірник, лісоділ. Перкалаб.

Місця перебування. Переважно широкі та глибокі плеса, де температура води не перевищує 15–20 °С. Молоді особини найчастіше зустрічаються на кам'янистих перекатах.

Особливості біології. Лосось дунайський є типовим представником літореофільного іхтіокомплексу. Основна кількість особин трапляється в гірських річках, як правило, не вище 600 м н. р. м. Статевозрілими ці риби стають на третьому році життя. Нерест відбувається в

гірських потоках на глибині 0,3–1,2 м. Самка відкладає ікру невеликими порціями протягом двох-п'яти діб у гніздах на чистому дні з гальки, піску чи щебеню, де швидкість течії сягає 0,6–1,0 м/с. Нерест парний, плідники активно охороняють свою територію, досить агресивні. Інкубація ікри триває 30–35 діб. Молодь живиться переважно комахами та їхніми личинками.

Сучасний стан популяції. Не з'ясований. Нечисленний, місцями дуже рідкісний, зникаючий вид. Очевидно, раніше був більш звичайним. У другій половині ХХ ст. чисельність різко зменшилася.

Фактори загрози. Важливим чинником, який впливає на стан популяції дунайського лосося, є насиченість води киснем. Забруднення водотоків органічними відходами, паливно-мастильними матеріалами й іншими токсичними речовинами призводить до різкого зменшення чисельності. Значну загрозу становить гідротехнічне будівництво, а також трелювання деревини гірськими потоками. Істотною небезпекою є браконьєрство з використанням електроструму, вибухівки й інших заборонених засобів. Негативно впливає порушення цілісності типових місць перебування (особливо нерестовищ) унаслідок видобутку гравію з русел річок.

Заходи охорони. Доцільно встановити заповідний режим у місцях постійного перебування, локалізувати до мінімуму процес деградації типових біотопів, організувати штучне розведення з подальшим випуском мальків у природу. Лосось дунайський занесений до Червоної книги України (зникаючий вид), Європейського червоного списку і Червоного списку МСОП (в обох випадках вид перебуває в небезпечному стані (EN)). Охороняється в НПП «Верховинський», Карпатському НПП і НПП «Гуцульщина», а також у межах заказника «Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою».

Джерела інформації: Шнаревич, Шиліна, 1956; Шнаревич, Мошук, 1957; Шнаревич, 1959, 1968; Кулаківська, 1960; Татарин, 1973; Попа, 1976; Павлов, 1980; Щербуха, 1981, 2013; Турянин, 1982; Редкие..., 1988; Червона книга..., 1994, 2009, 2011; Приходько та ін., 2000; Киселюк та ін., 2001, 2009а; Мрук, 2003; Устич, Мрук, 2003; Мрук та ін., 2005а, 2005б; Киселюк, 2006б; Чорней та ін., 2006; Скільський та ін., 2007, 2015в, 2016а, 2016б; Худий, 2007а; Kottelat, Freyhof, 2007; Мовчан, 2011; Худий та ін., 2011; Зеленчук, Зеленчук, 2012; Зеленчук, Проців, 2013а, 2013б; Скільський, Горбань, 2013; Стефурак та ін., 2013б, 2013в; Нечай, 2014а, 2014б; Коляджин, 2015; Юзик та ін., 2017; Л. С. Стрембіцький, І. Д. Шнаревич, особ. повід.

**І. В. Скільський, Я. І. Зеленчук,
М. М. Нечай, О. Р. Проців**

Фото: H. Schuster

